

Ministero dell'Istruzione
dell'Università e della Ricerca

Ministrstvo za šolstvo,
univerzo in raziskovanje

Istituto nazionale per la valutazione
del sistema educativo di istruzione e di formazione

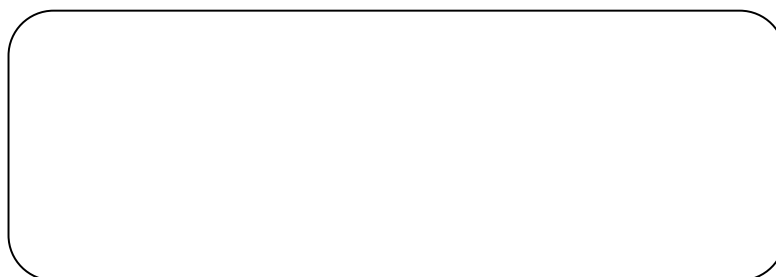
Preverjanje znanja

Šolsko leto 2012 - 2013

PREIZKUS IZ SLOVENŠČINE

Nižja srednja šola

Prvi razred

Prostor za samolepilno etiketo

NAVODILA

Preizkus znanja je razdeljen na dva dela.

V prvem delu boš moral/a prebrati dve besedili in nato odgovoriti na vprašanja.

Večina primerov ima na razpolago štiri odgovore, med katerimi je le eden pravilen. Odgovoriš tako, da prekrižaš pravilen kvadrater (samo enega), kot je v spodnjem primeru:

1. primer

Katero je glavno mesto Italije?

- A. Benetke.
- B. Neapelj.
- C. Rim.
- D. Turin.

V nekaterih primerih pa moraš odgovoriti tako, da prekrižaš prost kvadrater v vsaki vrstici v tabeli ali pa da sam/a napišeš odgovor, kot je razvidno iz obeh spodnjih primerov:

2. primer

Na podlagi prebranega besedila označi lastnosti glavnega junaka.

V vsaki vrstici prekrižaj kvadrater.

		DA	NE
a.	Je pogumen	☒	☐
b.	Je sramežljiv	☐	☒
c.	Rad se uči	☐	☒
d.	Rad se igra	☒	☐
e.	Ne pozna laži	☒	☐

3. primer

Kako se imenuje glavni junak v prebranem besedilu?

Odgovor: _____ *Peter Klepec*

Če se ti zdi, da si napisal/a napačen odgovor, lahko še vedno popraviš; napiši **NE** zraven napačnega odgovora in prekrižaj kvadrateg ob odgovoru, ki se ti zdi pravilen. Poglej ta primer:

4. primer

Kje leži Italija?

- A. V Ameriki.
- NE** B. V Aziji.
- C. V Afriki.
- D. V Evropi.

V drugem delu naloge boš moral/a odgovoriti na nekatera vprašanja iz slovnice. Tudi v tem primeru so nekateri možni odgovori že napisani, druge pa boš moral/a napisati sam/a.

Pazljivo preberi navodila in vprašanja.

Na voljo imaš eno uro in petnajst minut časa (skupno 75 minut), da prebereš besedilo in rešiš vaje.

NE OBRAČAJ STRANI, DOKLER TI NE BO DOVOLJENO!

NAGRADA

5 Lenčkin in Anejev oče je bil drvar. Družina je stanovala visoko v hribih v hiši, ki je bila last gospodarja, za katerega je oče navadno delal. V dolino je bilo več kakor uro hoda, nazaj pa več kakor dve uri. Zveze z dolino je vzdrževal oče, zakaj mati je redkokdaj prišla dol, otroka pa sta se komaj spominjala, da bi bila kdaj v dolini. Cela dolina pa se je od hiše lepo videla in je bila kakor veliko odprto okno. Videti je bilo bel trg na njenem spodnjem in veliko vas na njenem gornjem koncu. Od vasi do trga, torej čez celo dolino, so se po dolgem vlekli tri črte. Prva, ki je šla po sredi doline in je bila najširša, je bila reka. Tekla je po belemrodu med zelenimi lokami in gaji.

10 Na njenem levem bregu, pod obronki hribov, je bila speljana železnica, po kateri so vozili vlaki. Čeprav je bilo v dolino daleč, se je slišalo sopihanje dolgih vlakov sem gori do domače hiše. Na desnem bregu reke, tudi bliže obronkov desnih hribov, je šla bela cesta. Nad njo sta se svetila dva velika dvora, kjer je po materinem pripovedovanju živela gospoda. Na spodnjem

15 koncu doline, blizu trga, je stala velika, črna tovarna, iz katere je štrlelo mnogo rdečkastih, visokih dimnikov. Pogled na to sajasto pošast ni bil prijazen. V njej je noč in dan sopihalo in butalo, ponoči pa je iz teh visokih dimnikov švigal plamen, ali pa so se usipale iskre na vse strani.

20 Lenčka in Anej sta včasih po cele ure prečepela na hribu za hišo in strmela v to čudno dolino pod seboj, ki je zanju predstavljala neznan, zagoneten svet. Bila sta vzgojena v samoti, navajena nanjo, zato ju je ob strmenju v dolino bilo včasih strah. Včasih pa se je oglasila neka tajna sila, ki ju je vabila v svet s tremi črtami, tja, kjer je tekla reka, kjer je sopihal vlak, kjer je butalo in sopihalo in kjer je ponoči gorelo, kakor bi gorelo iz pekla. To rahlo hrepenenje je bilo vedno močnejše, čim večja sta postajala, in že tedaj sta se zavedala, da bosta nekdanj, kadar bosta že velika, tudi onadva zapustila ta hrib in odšla v dolino.

Nekega dne je prišel iz doline gospodar in dejal njenemu očetu:

»Napravil mi boš dvesto metrov drv v gozdu Pod sklepom.«

30 »Bom!« je odvrnil oče, čeprav je bila ta beseda popolnoma odveč, ker drugače ni moglo biti.

Potem sta oče in gospodar pregledala svet, ki se je imenoval Pod sklepom. Bil je silno težaven, zelo strm in se je raztezal od globoke globače do vrha hriba. Edina vozna pot je bila speljana spodaj blizu globače in zato je bilo treba vsa drva spraviti po strmini k tej poti. Včasih je Pod sklepom bila

35 novina, to se pravi, da so tam svet požigali, nato pa po njem sejali rž. Toda

40 tega že davno niso več delali, zato se je zaraslo grmovje. Čez in čez je bil zdaj ta svet pokrit z debelimi brezami, gabri in bukovjem. Gospodar je hotel zdaj to posekati in potem zasaditi s sadikami črnega lesa. Pod sklepom je bilo nekaj sto klafter drv, toda gospodar je začel z dvesto metri. Oče je bil tega naročila vesel, ker je bilo delo pred nosom in mu ni bilo treba daleč hoditi.

45 Nekega dne se je družina na hribu zagnala na delo. Oče je vzel mater s seboj, da bi mu pomagala podirati in razrezavati hlode. V gozd sta morala pa tudi Lenčka in Anej, čeprav je bilo Lenčki komaj osem let, Aneju pa komaj šest let.

»Vidva bosta vlačila vejevje k cesti,« je dejal oče in po kratkem premisleku še dodal, ko da bi se hotel opravičiti, da tako hitro sili otroke k delu: »Kar bosta napravila vidva, tega ne bo treba meni napraviti.«

50 Družina je hodila v les en teden, hodila je dva tedna, hodila je tri tedne. Poseka se je vsak dan večala in lahko jo je bilo že od daleč opaziti. Oče in mati sta podirala drevje, oče ga je izkleščaval, nato pa hlode spuščal po strmih drčah doli do ceste. Bobnenje hlodov je bilo za vpreženo družino najlepša pesem. Doli ob cesti sta oče in mati hlode razrezala, potem je razrezane konce oče cepil, mati pa je polena zlagala v stoge.

55 Otroka sta vlačila okleščeno vejevje po strmini in po drčah k cesti. Ako so bile veje debele in težke, sta jih vlačila posamič, kadar pa so bile veje manjše, sta jih jemala po več skupaj v roke. Vlaka sama ni bila tako huda reč. Veje so bile surove in težke in so se kmalu tako zagnale po bregu navzdol, da sta otroka komaj umikala pete. Toda teže je bilo držati veje na prednjem koncu od tal, da so mogle drseti po strmini.

(Prežihov Voranc, Solzice, Karantanija, 2000, str. 21-41)

A1. Kje je stanovala družina?

.....
.....

A2. Kdo pripoveduje zgodbo?

.....

A3. „Cela dolina pa se je od hiše lepo videla in je bila kakor veliko odprto okno.“ (5. in 6. vrstica). Izberi pravilno trditev.

- A. Dolina je bila široka in odprta.
 - B. Pisatelj je dolino opazoval skozi odprto okno.
 - C. Dolina je bila ozka, a z lepim pogledom.
 - D. Pisatelj s svojega okna ni mogel videti doline.
-

A4. Preberi besedilo od 9. do 14. vrstice. Na spodnji črti izpiši, na katerem bregu reke je bila speljana:

- 1) železnica:
- 2) cesta:

A5. Preberi prvi odstavek. Na kaj ni bil prijazen pogled? Podčrtaj dva izmed spodaj navedenih izrazov.

pošast / hudič / dimnik / tovarno / plamen / iskre

A6. Na koga ali kaj se nanaša zaimek "zanju" v 20. vrstici?

- A. na hrib in hišo
 - B. na Lenčko in Aneja
 - C. na zagonetni svet
 - D. na čudno dolino
-

A7. Izberi pomen izraza hrepenenje.

- A. gorenje
 - B. butanje
 - C. močna želja
 - D. praskanje
-

A8. Zakaj je bil očetov odgovor popolnoma odveč?

- A. Ker se je bal gospodarja.
- B. Ker je že odgovoril prej.
- C. Ker je bil oče v službi in je moral ubogati gospodarja.
- D. Ker ga je gospodar zelo dobro poznal.

A9. “Včasih je Pod sklepom bila novina...”(35-36. vrstica). Izberi razlago, ki ne odgovarja pomenu besede.

- A. izkrčen svet
 - B. obdelan svet
 - C. preoran svet
 - D. zaraščen svet
-

A10. Preberi poved v 40. in 41. vrstici. Oče je bil vesel naročila, ker:

- A. je gospodar hotel posekati gozd.
 - B. se je veselil zaslužka.
 - C. že dolgo časa ni delal.
 - D. je bilo delo v bližini njegovega doma.
-

A11. Preberi poved v 43. vrstici. Izberi ustrezno razlago.

- A. Družina je po hribu tekla na delo.
- B. Družina je z lahkoto šla na delo.
- C. Družina se je z vso vnemo lotila dela.
- D. Družina je zelo zgodaj prijela za delo.

A12. Izpiši iz 38. vrstice, s katerimi listavci je bil pokrit svet!

.....

A13. Preberi poved v 47. vrstici. Kaj izraža?

- A. opravičilo
 - B. prošnjo
 - C. vabilo
 - D. ukaz
-

A14. Koga je oče vzel s seboj na delo?

- A. nikogar
 - B. mater
 - C. Lenčko in Aneja
 - D. mater in otroka
-

A15. Kaj pomeni "Družina je hodila v les..." (50. vrstica)?

- A. po leseni brvi
- B. čez lesen most
- C. v gozd
- D. v brunarico

A16. Preberi poved v 53. in 54. vrstici. Kaj je pomenilo za družino bobnenje hlodov?

- A. trdo delo
 - B. prijetno pesem
 - C. neznosen ropot
 - D. hudo nevihto
-

A17. Koliko let imata otroka?

- A. več kot osem
 - B. manj kot šest
 - C. manj kot osem
 - D. več kot šest
-

A18. Ali so naslednje trditve pravilne?

Trditve	PRAV	NAPAČNO
a) Otroka sta si od nekdanj želela v dolino.	☐	☐
b) Nad dolino sta svetila dva velika dvora.	☐	☐
c) Mati je pogosto odhajala v dolino.	☐	☐
d) Dolina se je imenovala Pod sklepom.	☐	☐
e) Mati je polena zlagala v stoge.	☐	☐
f) Otroka sta rezala veje.	☐	☐

A19. Koliko časa je družina hodila na delo?

- A. tri tedne
 - B. en teden
 - C. dva tedna
 - D. en mesec
-

A20. Povedi uredi v smiselno celoto tako, da jih oštevilčiš od 1 do 5.

Gospodar in oče sta si ogledala zemljišče.	
Gospodar je naročil očetu delo.	
Družina je stanovala v hribu nad dolino.	
Otroka sta vejevje vlačila k cesti.	
Oče in mati sta podirala in rezala hlode.	

A21. Kaj je bilo za otroka najtežje pri vlačanju?

- A. Držati veje na prednjem koncu od tal.
 - B. Vlačiti okleščeno vejevje.
 - C. Dovolj hitro umikati pete pred vejami.
 - D. Nositi surove in težke veje.
-

A22. Iz predzadnjega odstavka izpiši poved, iz katere je razvidno, kako je iz dneva v dan napredovalo delo!

.....

.....

Geografski pomen vode na Zemlji

Voda naj bi na Zemlji nastala sočasno z oblikovanjem planeta, njen izvor pa ni povsem pojasnjen. Vir vode naj bi predstavljali vulkanski izbruhi oziroma izparevanje iz lave, ki se je izlivala na površje, ter meteoriti, ki so še pred oblikovanjem atmosfere pogosto dosegli Zemljino površje ter prinašali poleg kamnin tudi led. Izparela voda se je z ohlajanjem zgoščala v kapljice, nastale so padavine, z ohlajanjem planeta pa naj bi vedno več vode ostalo na njenem površju.

Največji delež, kar 97,5 odstotka vseh zalog vode na našem planetu, obsegajo slane vode svetovnih morij, vključno s slanimi jezeri in slano vodo v podzemlju. Preostanek je sladka voda, od tega pa je skoraj 70 odstotkov v obliki ledu. Sladka voda, ki je najpomembnejša za našo oskrbo, to je podzemeljska sladka voda, predstavlja manj kot odstotek vseh zalog vode na Zemlji oziroma manj kot tretjino zalog vode na kopnem.

Vodne površine svetovnih morij obsegajo 71 odstotkov površja Zemlje, njihov delež pa je opazno večji na južni polobli, kjer je 19 odstotkov kopnega (na severni polobli je kopnega 39 odstotkov).

Kot vodni vir običajno poimenujemo zaloge vode, ki nam zagotavljajo oziroma bi lahko zagotavljale oskrbo s pitno in drugo potrebno vodo. Na kopnem so to večje zaloge tekoče vode, tudi površinske, čeprav je v oskrbi s pitno vodo za večino prebivalcev našega planeta najpomembnejša podzemeljska sladka voda. Ker pa je v oskrbi nekaterih območij pomembna tudi slana voda, označujemo kot vodne vire v širšem pomenu vse vode na Zemlji. Številne države namreč ne razpolagajo z dovolj bogatimi viri sladke vode in si pri oskrbi pomagajo z razsoljevanjem morske. Tako si vodno oskrbo zagotavljajo države ob Perzijskem zalivu, nekatere sredozemske in druge države v Evropi, Aziji in Ameriki.

Razlogi za pomanjkanje vode v številnih deželah so skromne zaloge sladke vode in njihovo počasno obnavljanje ter velika potrošnja. Potrebe po vodi se v svetu zelo razlikujejo in so posledica rasti števila prebivalcev oziroma naraščajoče gostote poseljenosti ter razvoja gospodarskih dejavnosti. Z največjim stalnim in občasnim

pomanjkanjem se namreč srečujejo sušna območja, na katerih je od namakanja zemljišč odvisna pridelava hrane. Dve tretjini prebivalcev sveta dnevno porabita manj kot 50 litrov vode na prebivalca, v mestih razvitega sveta pa se dnevna poraba giblje med 300 in 600 litri.

Deleži zalog vode

96,5 %	slana voda morij in oceanov
2,5 %	vsa sladka voda
1,0 %	slana (podzemeljska in površinska) voda na kopnem
1,74 %	ledeniki in led
1,70 %	podzemeljska voda
0,76 %	podzemeljska sladka voda
0,02 %	reke in jezera
0,001 %	vodni hlapi v ozračju

(Povzeto po: Valentina Brečko Grubar, Geografski pomen vode na Zemlji, GEA, januar 2013, str. 17-23)

B1. Voda naj bi na Zemlji nastala

- A. po oblikovanju planeta.
 - B. v nepojasnjem času.
 - C. v istem času, kot je nastajal planet.
 - D. po vulkanskih izbruhih.
-

B2. Vir vode naj bi predstavljali (2.-5. vrstica)

1.

.....

2.

.....

B3. Katere od navedenih trditvev so pravilne in katere napačne?

Prekrižaj ustrezni kvadrata.

Trditve	Pravilno	Napačno
a) Meteoriti so prinašali samo kamenje.	☐	☐
b) Izvor vode ni povsem pojasnjen.	☐	☐
c) Z ohlajanjem planeta je bilo vode vedno manj.	☐	☐
d) Vedno več vode je ostalo v podzemlju.	☐	☐
e) Izparela voda se je zgoščala v kapljice.	☐	☐

B4. Kako so v priloženi razpredelnici predstavljeni deleži zalog vode?

- A. po abecednem redu
 - B. najprej so naštete vse sladke vode, nato slane
 - C. najprej so naštete vse slane vode, nato sladke
 - D. po višini odstotkov deleža vode
-

B5. Kolikšen je delež slane vode morij in oceanov?

.....

B6. Kolikšen je skupen delež slane vode na našem planetu?

.....

B7. Kolikšen je delež zalog vse sladke vode?

- A. manj kot 2 %
 - B. več kot 3 %
 - C. 2,5 %
 - D. 1,7 %
-

B8. Glede na razpredelnico ledeniki in led predstavljajo

- A. največji delež sladke vode
- B. najmanjši delež sladke vode
- C. največji delež slane vode
- D. najmanjši delež slane vode

B9. Za oskrbo s pitno vodo je najpomembnejša

- A. podzemeljska voda
 - B. slana voda
 - C. deževnica
 - D. voda iz ledu
-

B10. Kako si pomagajo države, ki ne razpolagajo z dovolj bogatimi viri sladke vode?

- A. Gradijo velike cisterne.
 - B. Razsoljujejo morsko vodo.
 - C. Kopljejo vodnjake.
 - D. Gradijo umetna jezera.
-

B11. Katere države si ne pomagajo z razsoljevanjem morja (24.-26. vrstica)?

- A. države ob Perzijskem zalivu
- B. nekatere sredozemske države
- C. nekatere države v Aziji
- D. nekatere skandinavske države

B12. Kateri so razlogi za pomanjkanje vode v številnih deželah?

- A. skromne zaloge in velika poraba
 - B. počasno obnavljanje zalog in manjša gostota prebivalstva
 - C. onesnaženost in rast števila prebivalstva
 - D. počasen razvoj gospodarskih dejavnosti
-

B13. Katera trditev je napačna?

- A. Največ zalog vode obsegajo vode svetovnih morij.
 - B. Sladka voda predstavlja manj kot tretjino vseh zalog vode na Zemlji.
 - C. Vodne površine morij so večje na južni polobli.
 - D. Na severni polobli je več kopnega kot na južni.
-

B14. Označi ustrezen pomen besede »oskrba« v besedilu.

- A. nuditi nego
- B. zadovoljevati potrebe
- C. skrbeti za postrežbo
- D. imeti skrbi

JEZIKOVNA ZMOŽNOST

C1. Izberi skupino besed, v kateri ni slogovno zaznamovane besede.

- A. lojtra, voz, vile
 - B. bremza, volan, motor
 - C. hladilnik, likalnik, sesalnik
 - D. marela, plašč, klobuk
-

C2. Preberi naslednje povedi.

a) Črta, ki je šla po sredi doline in je bila najširša, je bila reka.

b) Danes grem v šolo.

c) V oskrbi nekaterih območij primanjkuje sladka voda.

Če ne bi poznal(a) pomena podčrtanih izrazov, katere besede bi poiskal(a) v slovarju?

a)

b)

c)

C3. Postavi v velelni naklon glagola v spodnjih povedih.

a) Opazujem naravo.

.....

b) Papirčke od bombonov vržem v smetnjak.

.....

C4. Popravi pravopisne napake v povedih in jih pravilno prepisi na spodnje črte.

a) Dve tretini prebivalcev sveta dnevno porabita manj kot 50 litrov vode na prebivalca.

.....

b) 70 odstotkov vode na zemlji je v obliki ledu.

.....

c) Oče je bil tega naročila vesel ker je bilo delo pred nosom.

.....

C5. Preberi poved.

Družina je stanovala visoko v hribih v hiši, ki je bila last gospodarja, za katerega je oče navadno delal.

Na kaj se nanaša zaimsek ki?

- A. na družino
- B. na hišo
- C. na gospodarja
- D. na last

C6. Preberi spodnjo poved.

Vidva bosta vlačila vejevje k vodi.

Določi sklon podčrtanega samostalnika.

- A. imenovalnik
- B. rodilnik
- C. dajalnik
- D. tožilnik

C7. Poveži besede iz prvega stolpca z njihovimi protipomenkami iz drugega stolpca. V drugem stolpcu je ena beseda več.

1. stolpec

veliko

bogastvo

hiter

pravica

ljubezen

pogumen

smešen

poraz

2. stolpec

sovraštvo

malo

žalosten

uspeh

revščina

krivica

počasen

strahopeten

obilno

C8. Pazljivo preberi spodnjo poved.

Preostanek je sladka voda, od tega pa je je skoraj 70 odstotkov v obliki ledu.

Podčrtani je

- A. se nanaša na vodo
 - B. se nanaša na preostanek
 - C. se nanaša na obliko
 - D. je tiskarska napaka
-

C9. Katera poved vsebuje predmet?

- A. V mestih razvitega sveta poraba vode narašča.
 - B. Izvor vode ni povsem pojasnjen.
 - C. Potrebe po vodi se v svetu zelo razlikujejo.
 - D. Številne države razsoljujejo slano vodo.
-

C10. Preberi spodnjo poved.

Nekega dne je prišel iz doline gospodar k njunemu očetu.

Osebek v povedi je

- A. nekega dne
- B. gospodar
- C. iz doline
- D. njunemu očetu

